

PROGRESO

Numero 388

JANUARIO – JULIO 2025

Issn 0048 5489

Progreso fondesis da Profesoro Louis Couturat, Collège de France, en 1908. Ol konsakresas a la propago, a la libera diskuto ed a la konstanta perfektigo di la Lingua Internaciona. Progreso editesas kom l'ofical organo dil *Uniono por la Lingua Internaciona Ido*.

KURIERO INTERNACIONA

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA N° 388 – januaro – julio 2025

REDAKTERO

Jean Martignon

1, rue Van Gogh, F-91600 Savigny sur Orge, Francia - France

e-adreso : martignon.jean@wanadoo.fr

PROGRESO / KURIERO INTERNACIONA publikigasas ye singla trimestro e la yarala abono esas 15 euri.

L'ofical organo dil Uniono por la Linguo Internaciona

Progreso aparas quarfoye po yaro e redaktesas tote en ldo. L'unesma numero aparis en marto 1908

Kasistino : Marion Kasper

Adreso : Mühlhalde 1/2

88682 Salem

Germania

e-postal adreso : progreso@idolinguo.com

Telefono-numero : ++49 75 32 78 30

Banko-konto : Hagnauer Volksbank

IBAN : DE 786 909 120 000 508 99004

Swift/BIC : GENO DE 61 HAG

(exter l'eurozono) : Hagnauer Volksbank, banko-kodexo 69091200, konto : 50899004

Membri ed ofici dil Direktanta Komitato (DK) dil ULI 2020-2024

Prezidanto :

Gael Richard (Francia)

Sekretario :

Hans Stuijbergen (Nederlando)

Vice-sekretario :

Robert Pontnau (Francia)

Linguala Sekretario :

vakanta

Kasistino :

Marion Kasper (Germania)

Membri : Donald Gasper (Chinia), Jean Martignon (Francia), Loïc Landais (Francia).

Honoro-membri : Heidi Neussner (Germania), Robert Carnaghan (Britania).

VORTO DAL REDAKTERO

Pro desfacilajii debata a la senfina labori en mea imoblo ed a personala problemi, me ne povis publikigar akurate PROGRESO pro to me plulongigis (provizore) la tempo necesa por elaborar ca buletino. Altra problemo, qua ne esas la mea ma olta dil tota Idistaro, esas ke la elekto por la Direktanta Komitato dil ULI ne facesas. Qua esos la organizero qua esos kapabla efektigar ol? Koncerne me, regretinde me esas tote ne apta pri co e me povas nur enregistrigar to quo rezolvesos carelate.

Pos serioza sanesala malaji, nia samideano Robert Pontnau standas plu bone e povas konsiderar plu optimismisme la futuro. Forsan ni obtenos de lu plusa interesanta naraci pri lua voyaji tra la mondo. Altre la movimento ne esas tre aktiva. Precipue, me regretas ke la kulturala nivelo dil adepti di nia komuna linguo, generale, ne esas tre alta e ke mem tale la Idisti ne tre sorgas por erudar su. Posible la nuna edukado skolal esas tre infra ad olta qua ol esis olim (ma me vere ne savas). Plu versimile nia yuni preferas ludar per smartfono kam lektar libri surpapera. Me supozas ke kande la lektili esos plu facile acesebla e bone kompozita, la homi rihavos intereso por lektar ulo instruktiva. Ma, tamen, me konstatas kun tristeso ke nia videokonferi semanal por konversar en Ido ne havas la suceso quan oli meritas. Oli povas esar tre utila por praktikar nia linguo, pluparfektigar onua savo di ol sen entraprezar kustoza voyajo. Ultree, onu povas multe saveskar pri la vivomaniero di altra landi e populi. Espereble uladie ni trovos moyeno o lurilo por atraktar nia samideani a ta konversi e babiladi per videokonferi.

Sincere via JM :-:- :-

INFORMO PRILINGUA

Nia pasinta samideano Andreas Juste, quankam tre fervoroza L.I.-ano, anke interesesis pri Interlingua. Me imitas lu, e, multarelate, me havas opinionis simila a le lua pri la linguo. Lu uzis nerare la sufijo – mente, quan il adjuntis – quale Interlingua – por adverbigar adjektivo. Dum longa tempo, me opinionis ke ico esis absurda fantaziao, til la tempo kande me pronuncis frazo en Interlingua kun ca sufijo e me konstatis ke ico adjuntis tre bela sonoreso e muzikaleso a la linguo quale por la romanida lingui dil Sudo (Hispana, Italiana). Me do rezolvis adoptar tempope ca sufijo en mea uzado personal e quale por la adjektivi kelkafoye me supresas la dezinenco –a kande ico ne produktas problemo pri la pronunco, e.g. klarmente apud klaramente. Anke Interlingua uzas (quale mea linguo matral) la formo : va + infinitivo por indikar quika o balda futuro. Ico ne existas til nun en la L.I. di la Delegaciono, do quale s-ro Juste, me rezolvis adoptar ol kande ico povas esar utila.

Pluse, same kam s-ro Juste me opinionas ke la sufijo –isim povas kelkafoye uzesar por insistar pri la intenseso dil adjektivi, exemple : « Me vidas belisima floro », konkurencante « Me vidas belega floro ». Ma ico nur por adjektivi e ne por substantivi. Anke por trovar eventuale alternativa vorti (sinonimi) me prontos eventualmente vorti di Interlingua, ma rarmente e kun prudenteso.

En pasinta numero di K.I. me propozis uzar la nomo di la lando plus la precizigo –landano por indikar habitanti di ula lando qui ne apartenas a lua originala gento e ne volas (o ne povas) asimilesar. Tale on povas havar Francialandano por yuna Mohamedano qua naskis en Francia ed havas la nacionaleso di la lando, ma ne konsideras esar Franco. Simile por Afrikano en Germania ube yuna Turko od Afrikano esas Germanialandano. Simile en Anglia

ube Pakistaniano havante oficale la nacionaleso Britanian esas Anglialandano (o Britanialandano) ec. Tale « sufixo » povos evitar problemi prilingua.

Kompreneble, me propozas ico al imito dal Interlinguisti, ma nule intencas bataliar por impozar lo. Se la L.I.-ani adoptos co, lore lia uzado sancionos ica formi. Se no, olci duos esas mea personala 'idiolekto'.

LISTO DE UTILA VORTI

la formo : etnio, ma ol esas deskonsilinda pro ke ol enduktas nenecese neregulozeso quoniam ni havas la vorti supre aludita. Do, la formo : etno esas preferinda e plu reguloza.

euro : [Ekon.] Pekunial unajo dil Uniono Europana () € : la abonpreco di Progreso kustas 10 euri.

faxar (tr.) Sendar texto od altra dokumento per sistemo elektronikal uzanta telefon-lineo : faxez a me la raporto [A to fax | F faxer | G faxen | H enviar por fax | It. Faxare | R faks]. faxilo. Aparato uzata por faxar ulo.

festivalo : internaciona o naciona renkontri ube diversa landi prizentas lia maxim bona produkturi artala (precipue muziko e cinemo).

flashar (ntr.) Emisar forta instantala lumo-radii [A. F. H. I.]

fonemo [Ling.] La maxim mikra fonologial unajo [A. F. G. H. I. R.]

fonologio [Ling.] Fakto di la linguistiko qua studias la fonemi, t.e. la foni di ula linguo qui esas kapabla transmisar distingi di la signifiki [A. F. G. H. I. R.]

'fotono' : Partikulo ek maso e kargajo nula, olqua esas asociata a radiado lumoza od elektromagnetala.

'gaela' : La Gaeli esis Kelta popopulo qui parolis la gaela linguo en Irlando.

acetabulo' : Surfaco artikal dil iliaka ostio. Vorto trovebla en la DEFIRS lingui.

achento : stranjera, regionala o sociala aparta pronunco e frazo-melodio di ula linguo. (vorto recente oficaligita da la Linguala Komitato dil ULI)

'adenomo' : adenomo esas nenociva tumoro povante afektar glando o mukozo.

'afordar' : havar la moyeno agar por. Permisar a su ulo (pro ke on havas la moyeno agar tale).

'ambiente' : la naturala medio cirkondanta onu.

'analfabeto' : persono qua savas nek lektar nek skribar (DFIS).

'apropo' : parolante pri ca temo, aludante ico. Vorto trovebla en diversa Europana lingui, precipue la Franca e la Germana.

'arpento' : arpento esas mezurunajo en diversa landi valoranta de 34 til 51 ari.

‘autostrado’ : automobil voyo kontenanta du chosei havanta unika direciono e konceptita por trafiko rapida e grandaquantu. (vorto venanta de la Italiana e sat bone komprenata internacione).

Bharatia* : Sinonimo di India, vorto uzata dal Indiani ipsa por nomizar sua lando.

« bungalow » : Vorto de Indiana origino trovebla en omna DEFIRS-lingui ed, ecepte la Rusa, kun la sama ortografio. Ol signifika domo havanta nur un etajo e vizanta habitesar nur da un familio.

‘cervezo’ : antiqua biro.

‘detektar’ : revelar ulo tillore neperceptata. Ni havas la vorto detektivo en Ido

‘diglosio’ : Stando di homala grupo e di persono uzanta du lingui de sociala-kulturala niveli diferanta. E.g. la diglosio* dil Arabi qui praktikas la literaturala Araba idiomon e la parolata dialekti.

‘diskoteko’ : nokto-klubo (E.F.)

diskriminacar : traktar ulu od homala grupo nejuste. (vorto nun oficaligita)

‘dolabro’ : Hakilo havanta kurta tenilo uzata kom armo o kom laborilo. Vorto venanta de la Latina : dolabra.(France, Angle e Germane : doloire).

‘domotiko’ : totajo dil moderna tekniki e di informatiko posibligante kontrolar la sistemi di la domo e vizas solvar la problemi e sekurigar la komforto dil konstrukturi ed hemi. (Italiana, Hispana, Franca). En la Angla la vorto esas : « home automation ».

‘«dorftrotteln»’ : Germana vorto signifika : neinteligenta vilajano.

‘drono’ : mikra aervehilo senpilotista.

ekosistemo [Ekol.] Sencese interrelatanta ensemblo de ‘biocenozo’ e biotopo [A. ecosystem I F écosystème I G Ökosystem I HI ecosistema I R ekosistemo].

eskalatoro : Mashinala eskalero ek movanta gradi, por transportar personi adsupe ed adinfre inter diferanta etaji o niveli, precipue en granda butik, aeroportui, subtera fervoyala stacioni, edc [AF escalator I H escalera mecanica, escalera automatica I R escalator].

etno : populo, gento (veninta de la Greka ethnos). En Ido, ni havas la vorti etnologio ed etnografio. La Linguala Komitato adoptis pulo parolanta Kelta linguo.

‘gaga’ : senila ed/od imbecila.

gentrifiko* : Od aristokratigo. Existas kande en chefurbo od importanta urbo, la lokala borgezaro kompras chipe domi ed apartamenti en povra kvartero e pose aranjas oli komfortoze e mem luxoze segun propra gusto e pokope ekpulsas de ta loko la proletarii.

«ghee»’ : klarigita butro uzita por la Indiana koquarto.

“globetrotter” : aventurema voyajanto qua trairas la mondo. (Angla vorto)

‘gombo’ : (Abelmoschus esculentus) anke nomizita “okra” esas legumo e kondimento. Ol manjesas en India, nord-Afrika, Proxim-Oriento e sud-Usa.

‘ideogramo’ : en certena skribarti ol esas signo qua reprezentas litero o vorto.

‘idialekto’ : Maniero partikulara parolar propra a un persono.

'infrastrukturo' : Totajo del produktera forci e del produkto-relati qui konstituas la materiala fundamento dil socio.

'interludo' : Inter du spektakli, che teatrejo o cinemo, od inter du emisi che-televizione, kurtatempe duranta komedieti ed/od amuzivi. (E.F.I.)

'«jaggery»' : «jaggery» qua anke skribesas «jaggeree» esas nerafinita sukro preparita per varmigar palmo-siropo. Ol uzesas por koquar dishi en la Indiana sub-kontinento (India, Sri Lanka, Pakistan).

judao* : Nomo atribuita al gento dil Hebrei por ne konfundar li kun la japoniana kombat-arto.

'judo' : Kombat-arto de Japoniana origino.

'kalceo' : sinonimo di shuo. (vorto de latina origino)

'kataristo' : La kataristi esis hereziani precipue trovebla en sud-Francia e qui kombatesis energioze dal katolika Eklezio dum la XIIIma yarcento per kruc-milito duranta dum preske kinadek yari.

'kindo' : homala ento de la nasko til la adoleco (til 15 yari cirkume)

'klaxono' : sonora avertilo dil vehili.

'knemido' : Luxoza pedovesto militistal quan la Greki dil Homerala tempo surhavis.

'kobrao' : venenoza serpento di tropikala regiono.

'konfinamento' : por ekiro-restriktio o quaranteno.

'logotipo' : Grupo de literi o de signi uzata kom emblemo di societo od fabriko-marko komercial. (vorto internaciona sub la formo logo, ma logo ja existas en la L.I. por navala utensilo). En la Franca existas la vorto « logotype » rare uzata, ma havanta la sama senco kam « logo » . Me do selektis ol por idigar olu ed evitar konfundo. Ica vorto existas anke sub ica formo en la Hispana.

'lontana' : altra vorto por : fora.

'lukumo' : orientala dolcajo.

'okurar' : evento qua efektigesas. E.g. : «La grand evento qua esis la nasko di Ido okuris ante la unesma mondo-milito».

' »mandala »' : Tibetana pikturo qua montras cirklo en quadrato kun tre diversa aspekti e kolori. Ol esas supozata esar suportilo por atingar la spiritala veko.

'manikeismo' : La manikeismo esas absoluta lukto inter du kontrea principi. Ol esas anke maniero judikar ulo sennuance kom tote bona o tote mala.

'mansio' : sinonimo di domo (latina vorto)

'megapolo' : giganta civito. (radiko trovebla en la Angla e Franca idiomi)

'metroo' : Lor la Ido-renkontri di 2014 en Paris, la Idisti volis uzar ica vorto por la subtera treno. E nur ica vorto pro ke li judikis ke « subtera treno » esas tro longa. Konseque, me rezolvis adopter ol.

'mujiko' : basaklasa rurano en carala Rusia.

‘neolitiko’ : Lasta periodo dil prehistorio.

‘NIFO’ : Ne identigitafluganta objekto, nomata anke fluganta diski od en kelka lingui : fluganta subtrasi. On supozas ke li vehigas eksterterani en lia internajo.

‘onomancio’ : Kapableso predikar per la literi di persono-nomo, lua futuro.

‘optimizar’ : Ita vorto ekzistas en la Angla, Franca e Germana patuazi. On povas vicee uzar sen steleto la vorto maximbonigar.

‘paleolitiko’ : Periodo di la antikva stonepoko komencinte apoksim du milion yari ante nun e durinta til la debuto dil agrokultivo.

‘pan’ : Ita prefikso, venanta de la Greka lingvo, uzesas en multa Europana lingui. Ol signifikas : tote, komplete.

‘pandemio’ : epidemio qua ekstensas a la tota mondo.

‘patuazo’ : nacionala, naturala, o matralla lingvo. Interlingvo ne povas esar patuazo. Venas de la Latina patriensis qua signifikas : patralla (matralla) lingvo.

‘piktogramo’ : en certena skribarti ol esas mikra desegnuro qua reprezentas litero o vorto.

‘pucho’ : stroko di stato, violentoza chanjo di guvernerio. Germana vorto adoptita en plura Europana lingui.

‘radiofono’ : mashino por ricevar brodkasti. La vorto radiofono vizas evitar la posibla konfundo dil vorto radio kun sunala od altra radii.

‘resursi’ : la resursi esas la richaji pri qui lando disponas. Oli esas anke la kapablesi e la interna richaji di persono od organizuro.

‘rocketo’ : Kosmospacala mashino provizita per specala motoro. Angle : rocket, Germane : rakete, France : fusée.

‘samurajo’ : Gardisto. Nomo dil membri dil anciena militistal klaso en Japonia.

‘senso’ : Instrumento qua konvertas mezuri a fizikala quantesi. Vorto trovebla en omna DEFIRS-lingui, ekcepte la Franca (Angla, Germana, Hispana, Italiana, Rusa).

‘sinkronaleso’ : Misterioza koincidi neexplikebla rationale o per ja ekzistanta cienco o savo.

‘shako’ : Militistal kapvestajo tre segunmoda dum la XIXma yarcento.

‘shamanismo’ : Praktiko di qua la skopo esas mediacio inter la mondo di la homi e la spiriti dil naturo.

‘smartfono’ : Moderna poshtelefono anke surnomizita « telefonilo inteligenta » en plura lingui. Omna DEFIRS-lingui konocas ita vorto venanta de la Angla „smartphone“.

‘soyao’ : Planto di qua la grano esas fabo oleoza. Ol esas veninta de la varma regioni di Ekstremo-Oriento. Ma la plu multa Idisti preferas la formo : soyo.

‘sponso’ : meceno.

‘termoluminecenco’ : kaloral lumifado.

‘TM-efekto’ : Sentimento di antipatio quan on havas nekoncianta e nevole kontre lando e lua resortisanti, quankam li esas senkulpa, pro la mala agi da un de lua civitani kontre onu.

‘toponimo’ : Lok-nomo. Vorto de Greka origino trovebla en omna DEFIRS-lingui.

‘tornado’ : vortica ventego.

‘totalitera’ : rejimo di Stato en qua omna povi apartenas ad unika partiso qua toleras nula opozo.

‘trajekto’ : surirenda voyo por irar de loko ad altra loko. Ed anke la ago surirar ica voyo por efektigar onua voyajo. (vorto trovebla en la Hispana, Angla, Franca)

‘yo’ : popul-vorto signifika : saluto. Ol esas trovebla en la Usana Angla linguo ed en la Japoniana.

‘xenofobio’ : kontre-stranjera odio. Vorto de Greka origino trovebla en plura fonto-lingui di Ido.

SINONIMI

‘jame’ : nulatempe

kalceo : shuo

‘lontana’ : fora

mansio : domo

‘sovente’ : ofte

‘travalio’ : laboro

‘ye bon merkato’ : chipa

‘donar la bonveno ad’ : aceptar

GRAMATIKALA VORTI

‘ergo’ : do, konseque.

‘itaque’ : pro to, pro ico, camotive.

‘nihilominus’: malgre to, malgre omno.

‘quoniam’: pro ke.

‘utinam’: utinam dicesas kande on deziras ke ulo esez reala o realeskez : «Utinam li venos morgo»

TRADUKURO DI MODERNA VORTI

arobase : arobo (informatiko)

«convivial» : Ita vorto qua existas en la Franca ed en la Angla signifika : gastamika.

«compromis» : Ita radiko qua existas en diversa Europana lingui, miskomprenesas da la plu multa Idisti. Ol ne devas konfundesar kun la Idala vorto : kompromiso, olqua havas tote altra senco. La maxim bona posibla tradukuro esas kurta perifrazo : meza solvuro.

« drone » : senhoma vehilo komandata deextere.

hashtag : dieza vorto (informatiko)

«to optimize (E), optimiser (F), optimieren (G)» : Me ja supre enduktis la vorto optimizar* ma on povas anke tradukar sen asterisko e facile komprenesar da omna Idisti per la vorto : maximbonigar.

site (archéologique) : loko (arkeologia).

«sociétal» : Ita tote recenta vorto en la Franca linguo e qua ne troveblesas che omna dictionarii, nule relatas a la vorto societo en Ido, ma a la socio. Tamen ol havas diferanta senco de sociala, nam ne parolesas pri la sociala ordino ma pri lua strukturi. La maxim bona tradukuro en Ido, semblas a me esar : prisocia. E.g. «Ceci est un phénomène sociétal» = «Ico esas prisocia fenomeno».

totalitaire : totalitera (uzata da S.Quarfood en 1938). Ma on povas anke uzar : totalitara. Ica listo de vorti ne esas exhaustiva e povos kompletigesar future. Me ne volas diskutar abstrakte, ma me agas konkrete per tradukar e redaktar teksti e me koaktesas uzar o krear vorti qui ne esas oficala, ma qui esas bezonata pro la neceseso bone komprenesar.

Koncerne la nova Google-grupo « Linguo », nia Germana samideani savigas en lia revuo IDO-SALUTO ke lu ja laboras e decidis pri nova vorti. Hike esas l'adreso di ta grupo che la interreto :

<https://groups.google.com/g/linguo>

En la listo on trovas la vorti, qui aceptesis recente dal grupo. Sube esas detali pri ca vorti :

Fonto-lingui : A = Angla, F = Franca, G = Germana, H = Hispana, I = Italiana, R = Rusa, L = Latina ed E = Esperanto

IVAIN O LA KAVALIERO KUN LEONO

[Rezumo di lo preirinta : Che la korto di reĵo Artur, kavaliere interdisputas ed ula de li komencas rakontar un de lua aventuri eventinta en stranja etoso ed akompanata da stranja e desquietiganta marveli. Quik pos ca raporto s-ro Gauvain rezolvas departar ed ipsa serchar aventuro. Il ocidas misterioza kavaliere e persequesas da iracoza turbo. Pose, il asistas l'enterigo di ca kavaliere. Tandem, il amoreskas lua vidvino. Ma elta trauras e ne volas konsolacesar. Tamen, elua servistino chanjigas

pokope elua opiniono ed el sucesas venigar lua protektato. Ilu tante plezas a la siniorino ke mariaĵo rezolvesas ante la veno di reĵo Artur. Lor la veno di ca suvereno granda festo eventas en la siniorio Landuc. Ma pose, Gauvain koaktesas da lua kompanuli departar e livar sua yuna spozino. Ye la fino dil unyara fristo pos lua departo grantita da lua spozino ad il, servistino venas koram la reĵo e la nobeluli por denuncar lua trahizo ad elua siniorino. Ivain divenas fola e fugas en foresto. Kompatema mulieri okupas su pri il. Ilu balde risaneskas e pravas lua militistala valoro. Pose, il departas de ta loko e salvas leono atakata da giganta serpento. Ivain retroiras a sua hemo, ma il havas ibe mala surprizo e trovas enkarcerigita servistino qua olim tre helpis lu. Il rezolvas salvar elu, ma antee il mustas pasar nokto en stranja kastelo ube il impozas a su neposibla tasko. E, yen venas subite hororinda giganto. Ivain sucesas ocidar ilu ma mustas quik departar, nam il mustas kombatar por la servistino en la skopo ke el ne perizez en la flami di rogo. La kombato esas tre harda e la leono di Ivain vundesas. Fine, il sucesas vinkar ma ne volas restar surloke.

Sinioro Ivain departas ed il esas tre trista, nam nulu rikonocis ilu ecepte Lunette nur qua retroduktas lu longe. Ilu demandas ad el insiste nulatempe savigar la nomo dil championo qua liberigis elu.

-Sinioro elu dicas, me responsas pri co ! nultempe per mea boko ca nomo deskovresos. Pose il pregas el por ke el rimemorez pri ilu e mediaciez ye sua damo kande el trovos la justa instanto por co. Elu promisas ke el ne esos obliviema

neanke indiferenta. Il dankas elu milfoye pro co.

Ilu departas, pensema e desqujeta por sua leono quan il mustas portar nam la bestio ne plus povas seque lu. Sur sua shildo il facas litiero por l'animalo per musko e filiko. Kande ico efektigesas, il kushas lu e portas lu tote jacanta dop sua dorso. Tale il venas avan la pordo di domo tre bela e tre forta. Il vidas ke la pordo klozasas. Il vokas e la pordisto nemediate apertas la pordo e, sizante la reini, lu dicas.

-Venez, bela sinioro me ofras a vu la gastigo di mea sinioro, se plezas a vu enirar hike.

-Volunte, respondas Ivain. Me tre bezonas ico, nam esas la tempo lojigar.

Quik pos transirir la solio dil habiteyo, ilu vidas la tota domedo qua kuras a lu, e, salutante il, helpas lu por portar lua kargajo. Li depozas la leono jacanta en la shildo. Altri prenas la kavalo di Ivain por irigar lu al stablo. La skudieri quale debesa, prenas e recevas lua armi. Nemediate pos saveskir la novajo la sinioro decensas aden la korto, salutas la kavaliere quale agas balde pos ilu la damo e lua gefilii. Li duktas il aden tranquila chambro nam li opinionas ke il esas tre malada e, quankam li ne joyas pri co, li pozas la leono kun il. Du filiini dil sinioro di ca loko, qui esis savoza pri medicino, volas risanigar il. Quanta tempo li sejouris, me ne (Duro sequos)

savas lo, til ke ambas risaneskabis e povis itere irar survoye.

Dum ica tempo, eventis ke la sinioro di Notre-Epine afrontis la morto. Il sufris tal atako ke il mustis mortar.

Pos lua transpaso, la seniora de la du filiini asertis ke il promisabis ke el havos la tota domeno por su tam longatempe kam el vivos e ke el ne dividus ol kun sua fratino. L'altra respondis ke el iros, se necese, til la korto di rejo Artur por querar helpo skope defensar sua posedajo. Kande la maligna yunino vidis ke elua juniora fratino ne cedos la proprietajo ad elu sen proceso, el tre desquieteskis e judikis ke oportus agar tale ke el venos a la korto dil rejo ante sua fratino.

Senfriste el preparas su e vestizesas ne restas e departas por irar al korto. L'altra yunino iras survoye pose ed hastas tam multe kam el povas ma kande el arivis al korto, la juniora ja parolis a sinioro Gauvain qua grantabis ad el to quon el demandabis ad ilu. Ma li konvencionabis ke se ulu saveskus lo da elu, il ne armizus su.

Lore arivis l'altra fratino, vestizita per kurta mantelo intense reda furizita per ermin-felo. Tri dii ante lore rejino Guenièvre retrovenabis ek la karcero ube Méléagant retenabis el kun la cetera karcerani. Nur Lancelot, per trahizo, restis en la turmo.

Nokto en Ameriká (literaturo)

François-René de Chateaubriand,
aŭtoro de ĉa teksto

Ulavespere, me misirabis en foresto, ye mikra disto de la lago Niagara. Balde me vidis la jorno extingesar cirkum me, e me prizis, en perfekta solitaireso, la bela vidaĵo di nokto en la dezerto dil Nova Mondo. Un horo pos la sunkusho, la luno vidigis su super l'arbori, opozite la horizonto. Ita astro solitara acensis pokope en la cielo, lore ol durigis pacoze sua irado en l'azuro, lore ol repozis super grupi de nubi similesanta alta monti kronizita per nivuro. Ita nubi, faldante e desfaldante sua veli, desvolvesis en diafana zoni ek satino blanka, disperseis a dina floki ek spumo, o formacis en la cielo, splendida benki vata,

tante dolca al okuli, ke on kredabus sentar lia moleso e lia elastikeso.

La ceneyo surtere ne esis min bela : la lumo blua e velura di la luno decensis a mea pedi, alterne ol desaparís en la bosko e riaparis brilanta cirkondata da stelaro noktál qua reflektesis en sua sino. En savano, che la latero opozita dil rivero, la klareso di la luno repozis sen movo sur la gazono : la birki agitata per la brizo, dispersata hike ed ibe, formacis insuli de fluktuantá ombri super ta nemovanta maro di lumo. Apude, omno balnabus en silenco, se ne esus la falo di kelka folii, o la paso da subita venti, od ankore la jemado da strigi. Tempope, on audis la surda mujadi dil katarakto di Niagara, qua, en la kalmeso dil nokto, prolongesis de dezerto a dezerto, e finis transverse en la foresti solitara.

La grandeso, la astoneganta melankolio di ĉa vivanta imajo, ne povus ekspresar en homala linguo, la maxim bela nokti en Europa ne povas transmisar ideo di olu. Vane, en nia kultivata agri, la imaginado deziras extensar su ; ol renkontras omnaloke la domi di la homi ; ma en ta sovaja regioní, l'anmo delektesas su fixeskar en oceano di foresti, glitflugar super la fauci dil katarakti, meditar an la bordo di la lagi e dil fluvii, e por tale dicar, travar su sola koram Deo.

(François-René de Chateaubriand 1768-1848, fama skriptisto Franca dil unesma duimo di la XIXma yarcento, ekstrakturo de la libro *Atala*)

INFORMAJI PRI LA MOVEMENTO

Internaciona Ido-renkontro 2025 de 17ma di julio til 20ma di julio 2025 en Potsdam (Germania)

L'Internaciona Ido-renkontro 2025 aranĝota dil Germana Ido-Societo eventos inter jovdio, la 17ma di julio e sundio, la 20ma di julio 2025 en la Germana urbo Potsdam.

Plusa informi trovasas [hike](#).

Virtuala Idovideorenkontro che Jitsi

Singla-saturdie, inter kloki 15:30 e 17:30 UTC=GMT (kloki 16:30 e 18:30 MET), eventas Virtual Ido-Konfero Internaciona che Jitsi.

Vi omna esez bonvenanta! Parolez Ido! Askoltez Ido!

Por partoprenar la konfero, voluntez kliktar [hike](#).

Video da Brian Drake kun informi pri quale acesar ed uzar Jitsi trovasas [hike](#).

Por spektar kelka filmeti, qui enregistresas dum ta video-konferi, kliktez [hike](#).

Nia amiko Kristian Soto publikigas konstante, per lektar oli, podkasti en bela Ido ekstraktita del Unesma Lektolibro

Jus aparis: Heinrich von Kleist: *Michael Kohlhaas*. Bilingua edituro.

Saturdio 2025-03-23: Jus aparis nova Ido-verko:

Heinrich von Kleist: *Michael Kohlhaas*. Bilingua edituro. Tradukuro: Günter Schlemminger. Berlin: Germana Ido-Societo, 2025. 235 p. (Ido-lektajo, kayero 12.)

Plusa informi trovasas [hike](#).

Blu inspiro

Sundio 2025-01-19: Samideano Gonalo Neves publikigis sua kinesma Ido-poemaro:

Blu inspiro. 9 originala poemi ek katenizita haikuatri kontenanta entote 525 versi pri Ido ed Ido-skriptado. Espinho: Editerio Sudo, 2026. 54 pagini ([pdf-edituro](#)).

Vu povas konsultar, foliumar e mem lektar la verko [hike](#).

Publikigesis "Skopo nula"

Merkurdio 2024-12-25: Samideano Gonalo Neves maxim volunte deziras informar vi omna, ke jus aparis nova Ido-verko:

Gonalo Neves: *Skopo nula*. 30 haikuatra poemi originala. Espinho: Editerio Sudo, 2024. 32 p. ([pdf-edituro](#)).

[Hike](#) vi povos foliumar e lektar ol sen deskargar ol.

[Hike](#) vi povos deskargar ol direte.

LA SORCISTINO (Novelo)

Ita-epoke
me evis
aproxime 12
yari. Dum la
periodo dil
vakanco
somerale me

sejornis che mea geavi en sudwest-Francia en charmiva vilajo rural. La vetero esis ĝenerale belisima (belega) e sunoza e me tre prizis la plezuro ludar e babilar kun aliaj pueri rurana. Mea geavi, tamen, ne havis sian originon en ĉi regiono Quercy (forŝan tradukebla per Kercia en la L.I.)

Mea avulo esis retretinta fervoyisto e la hazardaĵi dil vivo havis kom konsekvantaĵo ke il trovis en ĉi regiono la sian retreton e ke il havis ĥemon ibe. Mea geavi do restis en ĉi loko, tante plu ke un de liaj tri filinoj habitis tute proksime. Tamen, li havis sian radikojn en la departemento Charente (posible Charentia) olkva ne esas tre for de lia rezidejo-departemento. Charentia esas provinco ĉe la Atlantika marbordo. Ibe li naskis e pasabis lia juneco ĝis la tempo post la Unesma Mondmilito; li amba havis sian memorojn pri juneco- kaj adolesko-tempo ibe e konsekvante havis kelkan nostalgion pri ĉi landoparto. La, cetere, ankore vivanta gefratoj de mea avino habitis ibe, do kelkafoje mea avino vehis per trajno al Charentia. Ulafoje, eventis ke mea patrino anke sejornis dum kelkaj semajnoj che mea geavi (kiuj esis ŝiaj gepatroj). El memoroj nostalgiozaj pri ŝiaj gekuzoj Charentianoj, do mea avino ed ŝi

rezolvis vojaĝi al ibe kaj igar me vehar kun ŝi. Me ne konocis tiun provincon kaj me tre ĵojis kuniri. Kande ni ekiris la vagonaro en la urbo La Rochefoucault (prononcez La Roshfuko), me havis grandan decepton. Nome, me vidis lokon griza, ĉi neta kaj ĉi sorĝoza flegeta ĉi la seduktiva, prosperanta kaj tre moderna (per komparo) provinco « Quercy » (Kercia). Multa jaroj poste (en 1990), vizitante la eks-G.D.R. (D.D.R. Germane) me havis la senton eniri konocatan mondon, tante la simileco inter Charentia kaj eks-G.D.R. esis okulfrapanta. Mem la rurala pejzaĝo (adminime en Turingio) esis ĉiela pejzaĝo kun olto de Charentia. Tamen, ĉi ne esis koakte mala, ĉi ĉi eksperimentis senton de mildeso, ĉi ĉi oni ne trovis en la ĉi aliaj regionoj de west-Eŭropa konocata da mi. En aliaj regionoj, la modernigo signifis la limon de aktivega labormetodo kaj vivmaniero Ŝtata, ma Charentia dormetis, ĉi ĉi homoj kaloke nule esis ociera, li nur desfacile adaptis al la duadekaj jaroj. Alia surprizo: enstrade preske omnia homoj parolis dialektojn, t.e. la antikva sud-Franca lingvo, de ĉi la ŝi esas proksima al olto de la L.I. de la Delegacio! Jes ja, ĉiela interlingvo, ĉi lingvo havas (ofte) la dezinenco -o por la substantivoj kaj akcentas la prelastan silabon, ultime ol esas romanida idio, do multa vortoj similas la ĉi. Anke en la aliaj partoj de sud-Francia ube habitis mea geavi, ĉi

parolis la sud-Franca idioma, ma nur mezevoza ed olda rurani agis lo. En Charentia, adminime ankore en 1957, preske omni parolis dialekte mem yuna urbani ed ico esis granda rarajo en lando quale Francia qua esas unigita de longa tempo e severe centralizita.

Per taxio, ni vehis al vilajeto ube lojis la fratulo di mea avino e lua spozino. Ita vilajo nomesas « La Croix de Paille » (pronuncez : La Krua de Pay) t.e. « La Palia Kruco » ; ibe esis nur kelka domi e farmaji. La acepto en anciena domacho esis kordiala. On havis elektro hike ma on cherpis aquo de la proxima puteo.

Tavespere on manjis, inter altri, hano-karno. Nulatempe antee e pose me manjis tante saporiza pulstro-karno, nam hike onu nutris la bestii nur per tote naturala produkturi. Plu tarde, ni nek spektis televiziono, nek askoltis emiso di radiofono, pro ke ico esis nekonocataji en ca loko. La olda rurani neanke lektis jurnali, nam segun li, ico domajas la okuli. On parolis do nur dialekte pri raportaji dil « tempo anciena » e segun la traduko da mea matro, on plendis pri la nuna tempo, kande omno tante terorigante chanjis.

Me questionis me pri quo povabis chanjar en ca vilajeto depos okadek yari : forsan la nura ecepto esis ke on ne plus uzis lanterni kun mineral oleo, ma ico esis la unika modernajo. Posible anke omno chanjis terorigante pro la oldesko di la homi.

Me ja tre enoyeskis, ma mea matro promisis a me ke ni vizitos parenti plu yuna e moderna e ke on promenos en la ruro ; e la ruro esas

agreabka en ta regiono. Ico ridonis a me kelketa kurajo, nam me tre prizas promenar dum longa tempo. Dum la sequanta dio, me havis la fortune konoceskar puero rurana samevanta kam me e ni quik amikeskis. Il, cetere, ne esis desinteligenta e ne parolis dialekte a me, ma il ja infektesis per la lokala morbo, nome il plendis pro la tro granda modernigo ed opinionis ke la avioni, quin on vidis nur rare taloke, esas hororinda malajo olqua permanente domajas la vetero e la skarsa automobili cirkulante sur la mikra choseo « putrigas » la atmosfero. Kande me audis ico, me haveskis la sentimento esar sur altra planeto od en alternativa realeso.

Nulatempe antee, me imaginabis ke tala lando e tala pensomaniero povus existar. Advere, hike, la homi esis ja tiloste ekologiista ante la oportuna tempo por co e sen savar lo. Ulgrade lia desmoderneso havis ulo tre futura.

Posdimeze mea matro iris kun me por vizitar en vilajeto « Le Mas » olda onklino : ca loko situesis ye aproxime du kilometri de la « Palia Kruco ». Mea avino ne povabis venar, nam el esis kelke paralizita ed el iris pede kun bastono. Ulree pro multa motivi, el ne tre prizis ita fratino. L'onklino di mea matro havis stranja nomo, el nomesis MARGUERITE GAUTHIER (Margerit Gotie) quale la protagonistino literatural di ula romano da ALEXANDRE DUMAS (Alexandr Dyuma). La dicita skriptisto esis tre konocata literaturisto Franca dil XIXma yarcento. Marguerite Gauthier esas la temo dil verko : « La Dame aux Camelias » t.e. en

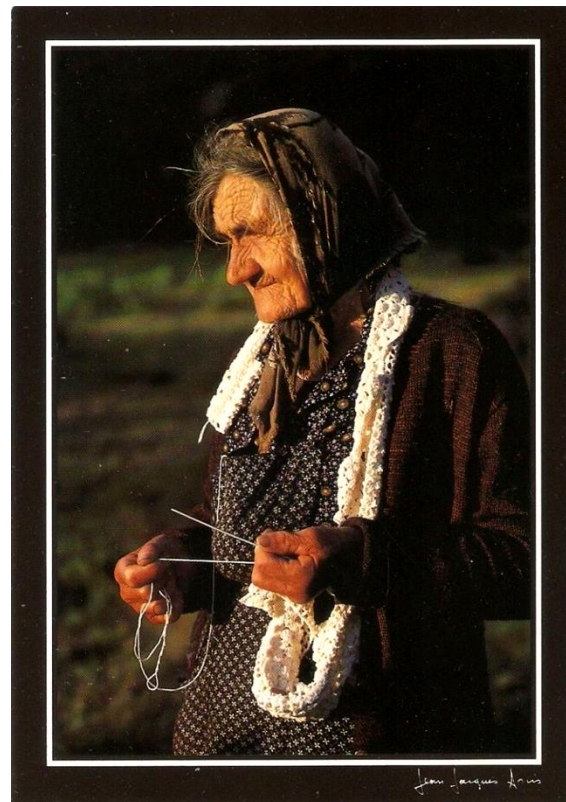
nia komuna linguo : « La Damo havante Kamelii ». En ica romano famoza dil prelasta yarcento en Francia, on deskriptis belisima (belega), luxoza prostitucatino qua tre prizis kamelii ed amoreskis povra studento. El esas malada, sufras pro tuberkuloso e mortas en la brakii di elua amorato. Por la Franci « Damo havante kamelii » esas ekspresuro por indikar belega, delikata e debila muliero. Evidente, ita Marguerite Gauthier havis nula relato kun olta di la romano, elu probable esis olda nedelikata e robusta ruralino.

Arivante en la vilajo, onu mem plu kam en altra loko havis la sentimento enirar la XIXma yarcento, omno esis anke plu anciena kam che la « Palia Kruco » ed adminime la « Palia Kruco » esis neta, hike la sordideso esis plene evidenta, ol esis probablamente posrestajo di la Mezepoko.

An la pordo di ancienega domacho, mea matro advokesis da olda, sordida, fiero e robusta ruralino : « Yen, fine, tu advenas hike 'fi de garco' ! » 'Fi de garco' esas kustumala ekspresuro dialektal uzata da omni ibe e signifikas...filiino di megero ! Ma ico ne havas mala senco por la rurali, qui uzas ol amikale e mem afecionoze. On kompreneble divinis ke ca ruralino esas la « Damo havante Kamelii », t.e. la onklino Marguerite Gauthier, vere el nule similesis belisima ; delikata ed eleganta yuna muliero !

El invitis ni enirar elua habiteyo e yen plusa surprizo ! On vidis nur un unika chambrego tre sordida, ube trovesis samatempo e samaloke

koqueyo, manjejo, lito neceseyo (latrino) e stablo ! En la « stablo »

Oldino similesante onklino Marguerite Gauthier

esis du bovi e multa hani. Anke an la tablo sidis du desnetega mulierachi, netrovebla altraloke, qui drinketis kafeo. La onklino questionis mea matro kad ni deziras kundrinkar e manjar peco de « grillon » (griyon) t.e. grasega pasteto. Tote repugnata mea matro, malgre la insisto dal onklineto, deklaris ke ni havas grava morbo hepatal, mustas praktikas severa dieto e tale ne darfis drinkar kafeo nek manjar pasteto. Segun semblo, el oblivis la ibea vivokondicioni. Pose el babilis ed interparolis kun la onklino e la mulieri en la dialekto kompreneble.

La onklino plendis : « Hola ! omno chanjis terorigante hike, se la

mortinta geoldi retrovenus, li ne plus rikonocus ulo ».

-Ha ! dicis mea matro astonite : quo do chanjis hike ?

-La homi ! Esas multa stranjeri caloke.

- Multa stranjeri ! Kad Italiani, Hispani, Portugaliani od altri ?

-Tote ne, esas multa Mainani.

-Qui esas Mainani ? dicis mea matro konjektante, ke forsan li esas Exterterani.

-Ha ! tu ne savas, li esas homi qui venas ek la departemento Mayenne (t.e. homi qui venis de ne tre fora departemento).

-Bone, ma kad li esas vermente multanombra ? Quanta personi li esas ?

-Li esas un familio kun ok personi ! Do pro ta invado da kelkete stranjera familio tamen samlandana, omno chanjis terorigante, onu ne plus rikonocis la vilajo. Cetere, la « stranjeri » havis granda defekto nam li nek parolis, nek komprenis la lokala idiomon.

Plu tarde, me memoras ke me iris ludar e promenar kun pueri lokal. Ulainstante, ni vidis stranja e ridinda oldulo havante longa e sordida barbo, qua sidis segun talioro-maniero direte sur la choseo e manjis dika panpeco. Semblis ke la pueri konocis ilu bone e li klameskis montrante la fingri opoze ad il :

-« Asnacho ! Asnacho ! »

La oldulo furiozeskis :

-« Se me esas asnacho, tu esas stupidulo ! »

E la pueri ridacheskis lautege.

Ulu ek li klameskis dialekte :

-« Berchu, berchu de Confolens minze la mardo a plino dents ! » (Sendentulo, sendentulo di

Confolens (lokal urbeto) manjez la feko per tua omna denti !)

Ico esis stulta dicajo di Charentia kustumala che la ibea pueri. La oldulo esis tante iracoza, ke il staceskis e jetis stoni a la yuneti, li omna kuris adfore dum ridegar.

Retroirinte « ad-heme » me parolis pri la « asnacho » ed ico memorigis al parenti ed a mea avino ica viro, qua esis ja konocata kom stultulo dum lua puereso, onu kuk de ta tempo nomizis ilu « asnacho » e plura generacioni de infanti e pueri iracigis ilu. Ma mea avino memoris ne nur il ma anke ilua familio ed el dicis pluse :

-Me nun havas en la kapo anciena fakti, ka vu savas ke un de lua familio-membro esis sorcistino ?

Ni omna igis nia oreli atencoza e diveninte kurioza ni demandis :

-Naracez !

-Lo esis dum la unesma mondomilito, omna viri kapabla kombatar esis an la fronto. En nia farmodomo, ni esis fortuneza : mea patro restis heme nam il esis tro olda por mobilizar ed anke mea fratulo ne mobilizesis pro ke il esis tro yuna. Ma ni esis tri filiini e nia spozuli e nia fianciti esis militisti. Ni mulieri, laboregis ne-imagineble por remplasar la homuli, ma ecepte ico on remarkis nulo, nam Charentia esas interna regiono di Francia fora de la frontiери ed onu tote ne sufris pro bombardi o pro porcionizo quale plu tarde co esis la kazo dum la duesma mondomilito. Tamen, omni esis sucioza pro la konflikto e pro la filiuli, spozi, patri qui koaktesis soldateskar e partoprenar la milito. Uladie arivis en nia hemo du Ciganini qui demandis almono,

mea matro esis tre supersticoza, por ke el ne desquieteskez ni donis a ca mulieri kelketa pekunio. Eli dankis ni ed un de li havante brilantega okuli nigra parolis a ni kom klarvidantino ; elu dicis a mea seniora fratino ke lua spozo ne retrovenos pos la milito ed el mariajos su itere pose. A me el asertis ke mea fiancitulo retrovenos ed anke simile ilta di mea juniora fratino. Ca omno esis justa e pos la milito la eventi pruvis la vereso di lua dicaji. Ma el ne saciesis per ta paroli, el adjuntis.

-Hike, omna bestii perisas l'uni pos la altri e se on entraprezos nulo kontre la sorco anke sama fato atingos la homi.

Ni tacis nam el ne eroris ; depos kelka tempo, fakte, nia brutaro pokope mortis misterioze, e la veterinaro komprenis nulo.

-Nu askoltez bone, elu dicis, via vicinino esas kulpoza pri co, el esas ya sorcistino e pro nura odio ed

envidio a vi el sorcas via domo. Esas tamen posibleso di salvo : morgo matine ante la sunlevo, la tri yunini venez renkontre a me che la vicino voyokruco. Me donos saketo a singla de eli, e nulakaze eli apertez ol pro kuriozeso ed eli ne darfas vidar co quo esas en ol. Pose, eli devos kavigar via agro avan la domo, singla yunino esez ye desproxim a loko de la ceteri ed eli enterigos sua saketo, ma ico mustos infalible eventar ante la auroro ed agesar celite, nul altra homo videz eli ! »

Mea avino durigis sua naraco :

-Ni agis segun indiko dal Ciganino, nu kredez me se vi volas, ma nia bestii quik cesis mortar ed olti di la vicinino perisis suafoye, omni ! Ico esis por ni nekredeblajo, nam ica muliero esis sempre afabla a ni e nultempe antee ni havis disputi kun elu. - El esis la onklino dil « asnacho ».

(Jean Martignon)

DIVERSA PRODUKTURI KUN IDO-MOTIVI KOMENDEBLA CHE REDBUBBLE

Samideano Patrice Leiteritz kreis diversa produkturi quale kamizi, tasi ed cetere kun Ido-motivi, qui esas komendebbla e komprebla che Redbubble.

La kreinto dil produkturi recevas mikra parto dil preco. Patrice donacos ica parto al Ido-organizuri.

L'Anglalinguala situo kun l'Ido-produkturi trovesas [hike](#).

La Germanlinguala situo kun l'Ido-produkturi trovesas [hike](#).

LA DINEO DI BLANKETA

Blanketa la hanino uladie invitis la animali di sua farmodomo por dinear. El invitis mem la du asni : Kadichun e Martinus.

« Ni venos, li dicis ; ni manjas omnaspeca nutritivi, ma ni prizas precipue karoti e kardoni. »

« Ho ! Deo mea, pensis Blanketa, e fakte me ne havas kardoni. » El iris por questionar Valentina la bovino, e Grunero la porko ube el povus trovar oli.

« Me savas, dicis Grunero, on povas obtenar oli en la fosato dil bosketo. »

Li kuris a la fosato. Kande la korbo esis plena de kardoni, li riportis ol a la garbeyo, e pozis ol proxim la pordo.

Lor la repasto-kloko, la animali dil farmodomo arivis. Nur Grunero tardesis.

Subite on vidis lu qua venis dum kurar rapidege. Lu kuris tante rapide ke lu ne povis haltar e falis per sua kapo aden la korbo de kardoni. Lu kriis tre laute ; lu agitis la gambi e tante plu il agitis su, quante plu la kardoni pikis lu.

On povis nur tre penoze ekirigar lu de ta kaptilo.

(Segun OWEN, *Beketo*)

FEIN-RAKONTO

Dementeso, mizero, alkoholismo...La familiala kuntekto en qua Hans Christian Andersen naskas dum la 2ma di aprilo 1805 en Odense, Dania, similesas romano da Zola. Lua avulo esas dementa, lua iliterata matro esas lavistino e lua patro esas modesta shuifisto qua transpasas kande il evas 11 yari.

Exkluzita de la skolo, il esas ofte sola endome ed inventas a su rakonti, konstruktas por su mikra teatrejo, facas robi por sua pupei e lektas asidue dramatoza verki. Kande il evas deko de yari, ilu redaktas sua

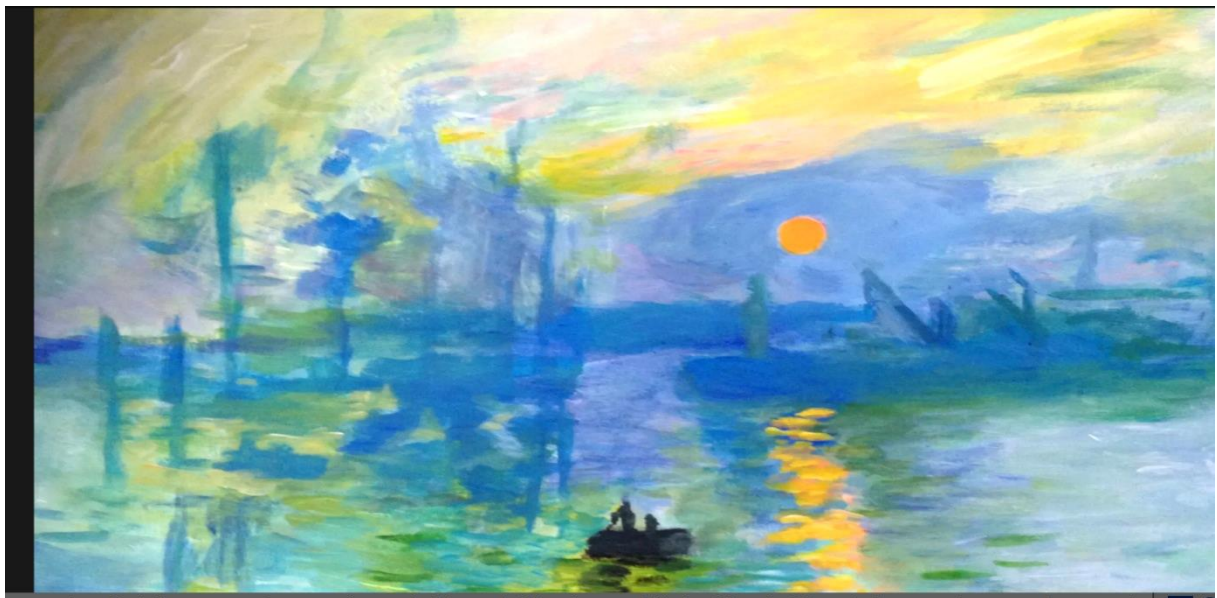
unesma teksti por teatro e, plu tarde, asistas kursi pri kanto, danso, teatro e redaktas rakonti. Il inventas mondi populizita per feala kreuri, per ludili qui su anmizas, per plomba soldati qui devoresas da fishi, per flori qui dansas dum la tota nokto e pri teuyi qui komencas duesma vivo sub formo di florpoti...

Sume, plu kam 150 ek lua rakonti esas ankore tradukita e lektata en la tota mondo.

MALA IMPRESO

Dum la 15ma di aprilo 1875, l'expozo qua havas loko bulvardo dil kapuchini, en Paris, prizentas la tabeli da piktisti qui, omni, esas freque refuzata dal granda galerii artal.

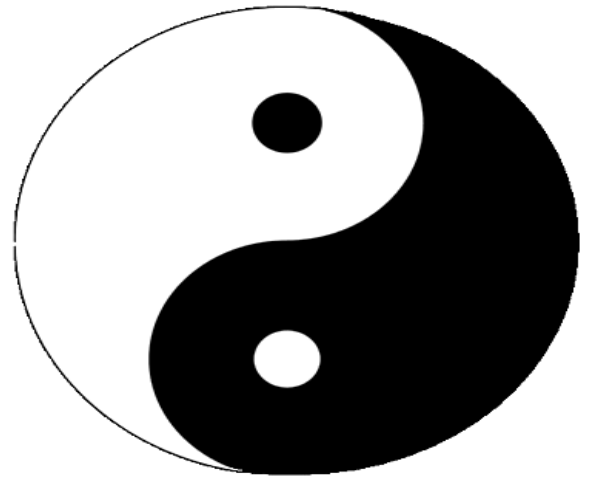
Kelka jurnalisti audacas irar adibe pro ke li esas kurioza vidar artaji qui ruptas relato kun la kodexi akademial. Un ek li Louis Leroy iras adibe kun amiko diletanta klasika peizaji « medaliizita ed ordenizita ». En la dila jurnalito *Charivari*, il deklaras esar indignanta pro ta piktado « atentanta kontre la bona mori artistala, kontre la kulto dil formo e kontre la respekto debata al maestri ». Ilu kritikas akre « ita fasono neklara, ita frotaji, ita spricizuri » ed atakas direte Claude Monet e lua pikturo *Impreso*, levanta suno : « Yen impresio ! Ita makuli obtenesis per la procedo quan on uzas por badijonar la granitaji ! » Louis Leroy titulizas sua artiklo « L'Expozo dil impresionisti », (en la Franca, impresio esas « impression » NDLT), tale naskigante la vorto per qua multa expozanti – Monet, Renoir, Pissaro, Berthe Morisot – divenos famoza.

TAO-TE-KING

Sequo triadekekinesma

LXXV

Se la populo hungras,

lo esas pro ke sua mastro saturas su per la
produkturo dil imposti.

Se la populo esas desfacila por guvernar,

lo esas pro ke lua mastri esas tro postulema a lu : yen pro quo lu esas desfacila por
guvernar.

Se la populo ne grantas importo al morto,

lo esas pro ke lua mastri volas esar tro spensema,
yen pro quo la populo ne grantas importo al morto.

Ma qua ne agas pro amo al vivo

Esas plu bona kam ta qua grantas importo al vivo.

(Duro sequos)

Sioro Vento e Siorino Pluvo

Rezumo di lo preirinta : Povra muelisto di qua la spozino esas malada e qua dronesas en mizero advokas sioro Vento. Ilta venas ed askoltas bonvolante la rurano. Pose sequas siorino Pluvo qua esas same

bonvolanta. La muelisto obtenas magiala barelo de sioro Vento. Ma la sinioro dil vilajo audas parolar pri ol e fine prenas ol. Ma, pose, il sucesas vendar la kontenuyo di mala spiriti a sinioro barono e ganas multa pekunio. Regretinde, pos nelonga tempo, feudala milito eruptas. Cafoye la muelisto iras adche siorino Pluvo ed obtenas mikra teatrejo. Regretinde, la filiulo dil muelisto ofras ca mikra teatrejo al filiino dil sinioro ; elqua ofras olu ad amikino. Ma la yunulo Pierrot fabrikas nova teatrejo por elu e teatrajo kun aktori pleesas. En ol, servistino reprochas a princino Hegrozo esar apatioza

Paquerette (sequo)

Adminime movez vua polexo ; on videz ka vu esas mortinta o vivanta. Lo esas hodie kande vua futura spozulo arivas al korto. He ! quon vu dicas ? Semblis a me ke me audis vu sospirar. Ka ca mariajo chagrenigas vu ? Princo Christian es tamen afabla sinioro. Il sendis a vu splendida donacaji de Dania e vu ne mem regardis oli. Quale ta princo povus desplezar a vu pro ke vu ne ja konocas ilu ? Nu, damzelo, ne durez esar tale senmova quale statuo. Vua patro la rejo fine iraceskos e, vidante ke vu ne plus volas movar, il pozigos vu en armoro. Yen ke lu venas ye ca latero. Il marchas grandapaze. Me departas fugante nam me klare vidas per la tremo di lua korpo ke il esas iracoza.

Ceno II

Hegrozo e rejo Arthus

LA REJO

Negratitudoza filiino, ka vu tandem cesos ita obstinanta tacado ? Ka vu degnos kelkete movar ed adminime responder a vua patro ? Dicz a me la kauzo di vua chagreno ; Parolez, me askoltas vu. Vu tacas ? ica obstino divenas netolerebla. Mea pacienteso finas. Atencez mea filiino ; ne koaktez me divenar imperema ; vu povus regretar lo. Princo Christian arivis veninte de Dania, il venos balde por kurtezar vu. Prontigez vu aceptar lu bone. Yen lu qua iras adhike. Pro Deo-amo, Hegrozo, respondez a to quon lu dicos a vu.

Ceno III

SAMA PERSONI, PRINCO CHRISTIAN, LA REJO

Venez adhiike, mea bofiliulo : mea filiino esas tam felica kam me vidar vu en London.

CHRISTIAN, salutante.

Nekomparebla princino, floro di Granda Britania. Tota Dania inklinesas avan vu, en mea rejala persono. La milito finis porsempe inter nia Stati, e denun me ne plus kombatos ecepte por proklamar vu, lor omna turniri, kom la maxim bela de la belini, same kam me esas la maxim brava de la kavalieri. (Il piruetas.)

LA REJO, deslaute a sua filiino.

Salutez do, Hegrozo. Respondez, (Laute.) Sinioro Kristian mea filiino esas tante emocita per vua galanteso, ke el ne audacas responder. Voluntez exkuzar elua modesteso e lua manko di experienco. Lasez me sola dum instanto kun el, me paroligos elu.

CHRISTIAN.

Tre volunte, sinioro, me retrovenos pos instanto, kande la lango dil nekompareble bela Hegrozo itere parolos. (Il ekiras dum piruetar plurafoye).

Ceno IV, LA REJO, HEGROZO

LA REJO.

Kompatinda filiino ! Ka vu vere volas senesperigar me ? Videz quale vu igas me horrorinde

(Duro sequos)

embarasata. Se ni mustas konfesar al princo di Dania ke mea filiino divenis senmova quale statuo, me esus malada pro shamo. Vu meritis inkluzesar en nigra karcerkamero, en la fundo di citadelo, kun aranei ed aseli. Ma antee me volas ke mariajo eventez, e me balde imperos ke on prenez vu per la manui por duktar vu al kirko. Se vu ne volas dicar la Yes, me ipsa dicos lo, e vu mariajesos koakte.

HEGROZO, precipitante su al pedi dil rejo.

Ha ! sinioro, kompatez vua filiino. Ne koaktez me spozigar ca princo quan me odias, vu vidos me mortar per vua okuli.

LA REJO.

Yen do la kauzo di ta obstinanta tacado, kad ? Pro quo vu odias ca yuna princo ? Lu ne esas ledega. Il ipsa dicas ke il esas kurajoza ed espritoza.

HEGROZO.

Sinioro, me judikas ke il esas desbelega, e se il esus kurajoza ed espritoza, il ne dicus lo ipsa. Ka vu ne remarkis lua fatueso e lua pirueti ?

LA REJO.

La pirueti ne esas blaminda pro ke on aplaudas oli che la operteatrejo. Oli esas signo pri facileso, gracio e bona edukiteso.

NIA POEZIALA ANGULO

[Segun konsilo da T. Sweetlove qua trovesis en la numero 4/2006 di KURIERO INTERNACIONA, yen lineopa proz-tradukuro di poemo dal Franca poeto Guillaume Apollinaire.]

LA PONTO MIRABEAU

Sub la ponto Mirabeau fluas la Seine

E nia amori

Kad oportas ke me memorez pri co

La joyo sempre venis pos la peno

Venez la nokto sonigesez la kloko

La dii departas e me restas

La manui en la manui ni restez facio kontre facio

Dum ke sub

La ponto di nia brakii fluas

Del eterna regardi l'ondo tante fatigata

Venez la nokto sonigesez la kloko

La dii departas e me restas

L'amoro departas quale ca fluanta aquo

L'amoro departas

Quante la vivo esas lenta

E quante l'Espero esas violentoza

Venez la nokto sonigesez la kloko

La dii departas e me restas

Pasas la dii e pasas la semani

Nek pasinta tempo

Nek l'amori rivenas

Sub la ponto Mirabeau fluas la Seine

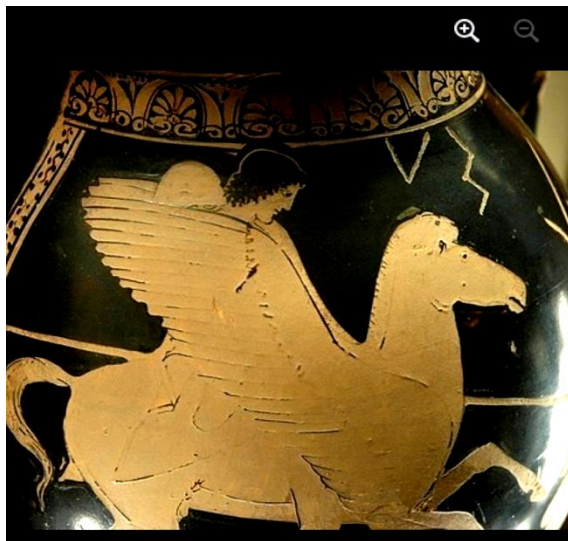
Venez la nokto sonigesez la kloko

La dii departas e me restas

Guillaume Apollinaire

IDO LITERATURO

Che la FB Ido Literaturo publikigas tempope poemi. La plu multi ek li redaktesis da nia famoza autoro Andreas Juste. Ti qui prizas poemi vizitez ca « facebook ».

KAVALO PEGASUS SIMBOLO DIL POEZIO

HOMEROS

L' ILIADO

Rezumo di lo preirinta:.. Pos ke lua frutulo Ménelaos vundesis, rejo Agamemnôn incitas zeloze la Akhaiani a milito balde komenconta. Lor la kombati Zevs intervenas favore al Troiani. La rezultajo esas necerta. La rejo dil Dei esas tre deskontenta pro eventuala revolto da Hèrè ed Athènè ed intencas reaktar severe. Il donas avantajo al Troiani. Pose la Akhaiani debatas pri la rezultanta situaciono e li fine rezolvas irar adche la heroulo Akhillevs. Ca granda militisto donas kordiale la bonveno a li en sua hemo e li negocias tre oportuna kondicioni por ilu en la skopo instigar il itere partoprenar la kombati favore al Akhaiani. Ma la heroulo esas tre nedeziroma askoltar la propozi facita ad il. Ito produktas granda aflikteso che lua samgentani. Olda militisto pregas Akhillevs rikonciliesar kun lua kompanuli. Ma ilta refuzas. La Akhaiani esas senesperigita e fine deliberas kun la sajulo Nestor, ilqua rezolvas kunvokar omna chefi. Pluri rezolvas agar tre kurajoze e riskoze. Ma li remarkas Troiana spionanto proxim li.

E pro ke il esis balde insinuonta su en la guardo dum fugar vers la navi, Athènè donis plu granda forteso al Tydeido, en la skopo ke il ne frapez la duesma frapo, e ke un de la kurasizita Akhaiani ne povez fanfaronar efekigir la unesma vunduro. E la robusta Diomèdès, agitante sua lanco, parolis tale :

-Haltez, o me frapos tu per mea lanco, e me ne pensas ke tu evitos dum longa tempo recevar la harda morto per mea manuo.

Ilu parolis tale e movigis sua lanco qua ne perforis la Troiano ; ma la pinto dil armo froletis nur la dextra shultro e stekesis en la tero. E Dolôn

haltis plena de timo, teroranta, tremante, pala e lua denti klakis.

E l'amba militisti, anhelante, sizis a lu la manui, ed il dicis a li dum plorar :

-Kapte me vivanta. Me retrokompros me. Me havas en mea domi oro e fero pronta laboresar. Por mea liberigo, mea patro donos la a vi plu granda parto di co, se il saveskas ke me esas vivanta sur la navi dil Akhaiani.

E la subtila Odissevs respondis a lu :

-Havez kurajo, e ke la morto ne esez prezenta en tua mento ; ma dicez a me la vereso. Pro quo tu

venas sola, de tua kampeyo, vers la navi dum l'obskura nokto, kande omna mortiva homi dormas ? Ka to esus por spoliar la kadavri inter la mortinti, o kad Hektôr sendis tu por observar to quo eventas proxim la kava navi, o ka tu venas propravole ?

E Dolôn, di qua la membri tremis, respondis a li :

-Hektôr, kontre mea volo, instigis me agar tale. Pos promisir donar a me la kavali havante masiva hufi dil famoza Pèléiôn e lua charo ornita per bronzaji, il imperis a me irar dum la obskura nokto e proximeskar rapide vers la enemika militisti, e vidar ka li sempre surveyas sua rapida navi, o se, domtata da nia manui, vi deliberas, pronta fugar, e mem ne plus povante vigilar, pro ke vi esus fatigegata.

E la subtila Odissevs, ridetante, dicis ad il :

-Certe, tu esperis, en tua mento, granda rekompenco, per dezirar la kavali dil brava Aiakido, nam li povas domtesar e duktesar da mortiva militisti, ecepte da Akhillevs quan nemortiva matro parturis. Ma dicez a me la tota vereso. Ube tu lasis Hektôr, princo dil populi ? Ube esas lua kombatarmi e lua kavali ? Ube esas la sentineli e la tendi dil cetera Troiani ? Dicez a ni ka li interdeliberas, sive pro ke li intencas restar ube li esas, fore de la navi, sive pro ke li deziras enirar la Urbo nur pos domtir la Akhaiani.

E Dolôn, filiulo di Eumèdos, respondis a lu :

-Me dicos a tu la tota veraĵo, Hektôr, en la konsilantaro, deliberas proxim la tombo dil deala llos, fore

de la bruiso. Ne esas guardani proxim la kampeyo, nam omna Troiani vigilas avan sua fairaji, urjata dal neceseso ed ecitante su reciproke ; ma la federiti veninte de diversa landi, dormas omni nam li fidas la vigilado dil Troiani, ed havante kun su nek lia filii nek lia spozini.

E la subtila Odissevs dicis a lu :

-Ka li mixesas al brava Troiani, o ka li dormas eskarte ? Parolez klare por ke me komprenes.

E Dolôn, filiulo di Eumèdos, respondis a lu :

-Me dicos a tu la tota vereso. Apud la maro esas la Kariani, la Paioni havante kurvigita arki, la Lelegi, la Kaukôni e la deala Pelasgi ; ye la latero di Thymbre esas la Lykiani, la Mysiani superba, la kavalriani Phrygiani e la Maioni qui kombatas sur chari. Ma pro quo vi questionas me pri ta kozi ? Se vi deziras enirar la kampeyo dil Troiani, la Threkiani recente arivinte esas eskarte, al extremaji dil kampeyo, e lia rejo Rhesos Eioneido, esas kun li. Me vidis lua granda e splendida kavali. Li esas plu blanka kam la nivo, e simila al venti kande li kuras. E me

vidis lua charo ornita per oro ed arjento, e lua granda armi ora, admirinda al okuli, e qui konvenas min multe a mortiva homi kam al Dei qui sempre vivas. Nun, duktez me vers via rapida navi, o, atachante me per solida ligili, lasez me hike til via retroveno, kande vi konstatabos kad ma dicis la vereso o kad me mentiis.

(Duro sequos)

Amuziba lektado pri Til' Strigospegul'

TILL STRIGOSPEGULO

La triadek-e-knesma rakonto

Dicas quale Strigospegul' trompas la Judai en Frankfurto sur Maino pri mil guldeni. Lu vendas ad ili sua feko kom profetala beri.*

Nulu tristeskez ke al ruzoza Judai onu tenas un okulo klozita. Kande Strigospegul' venis ek Roma, il voyajis a Frankfurto sur Maino. Lore esis tempo di ferio. Strigospegul' adiris hike ed ibe e regardis quala

komercovaro singlu propozis por

kompro. Il nun vidis yuna viro forta. Ilta surhavis bona vesti, ed il havis mikra kiosko kun mosko ek Alexandria, quan lu vende ofris exajerite chera. Lore Strigospegul' pensis : « Anke me esas deslaborema forta fripono, qua ne prizas laborar. Se anke me povus nutrар me tam facile kam ilca, ico certe esus konvenanta a me. » Konseque il dumnokte kushis sen dormar e pensis e spekulis pri sua nutrado. Dume yen ke pulco pikis lu en la sedo. Ad olta il quik extensis la manuo e trovis kelka nodeti che la sedo. Lore il pensis, ke co supozeble esas kozeti dil substanco de qua on ekstraktas la mosko. Kande il nun matine ekiris la lito lore il kompris griza e reda taffo

ed en olta lu ligis la nodeti. Ed il aquiris kiosko, quale la butikisti kustumas havar, e pluse il kompris altra spici e stacis kun sua kozi avan la Roemer. Lore multa gehomi venis a lu e regardis lua stranja kozi e questionis ilu, pri to quon lu prizentas, nam ol esas bizara komercovaro. Ol esis kunligita quale mosko ed odoris stranje. Ma Strigospegul' informis nulu exakte pri sua komercovaro, tante longatempes til kande tri richa Judai venis a lu e questionis pri lua varo. Ad ilti il dicis responde, ke oli esas autentika profeta beri, e ta qua prenas un ek li en la boko e pose pozas ol en la nazo, ke ilta de ta instanto profetumas. La Judai do iris aparte e deliberis dum kelka tempo. Fine la maxim olda Judao parolis : « Per ico ni povus forsan profetumar kande venos nia Mesio, to quo esus por ni Judai nemikra konsolaco. E li rezolvis komprar la tota varo, irgequo li devus pagar por ol. E konseque li riiris taskope a Strigospegul' e parolis : « Komercisto quante kustas un ek la profeta beri, koncize ? » Strigospegul' quik reflektis e parolis, vere, quala varon me havas ? ma kande ol esis komprota nia sinioro Deo prizentis ol a me. A la Judai ita nutrajo certe konvenis, e lu dicis : « Me donos un po cent guldeni, se

vi ne volas donar ca pekunioquanto (vi hundi) lore departez. » Por ne iracigar Strigospegulo ed obtenar lua varo, li quik pagis e prenis un ek la beri e fine iris adheme e kunvokigis al sinagogo omna Judai, olda e yuna. Kande ili nun kunvenis, lore staceskis la maxim olda rabino, nomata Alfo, e dicis, quale ili per la volo da Deo obtenabis profeta bero, tale ke ulu ek li prenez ol en la boko ed anunciez la veno di la Mesio, por ke per to venez ad li savo e konsolaco. Ke singlu preparez su ad ito per fastado e pregado. E ke pos tri dii Isaako olun tre respektigoze pozez aden sua boko. Ico eventis konforme a lo dicita.

Kande nun ulu tala havis ico en la boko, lore Moseo questionis lu : « Kara Isaako, nu, quale es lua saporo ? » - « Servisti di Deo, ni trompesis da la goyo* (vorto per qua la Judai nomizas la ne-Judai NDLT). Nulo altra ol esas kam homfeko. » Konseque li omna flaris la profeta bero, tam longatempes, til kande li konoceskis la ligno, sur qua la bero kreskabis. E Strigospegul' esis fore, ed il bone festinis, tam longatempes, kam duris la pekunio obtenita de la Judai.

(Duro sequos)

SORGOZE NEDIVULGATA SEKRETAJO

En la sabloduni di Fayyum, apud la piramidi di Amenemhat III., celesas un ek la maxim granda enigmati dil Antiqua Epoko : la Labirinto di Hawara. Deskriptata da Herodotos, Strabon, e Plinius la senjora kom kolosa adjuntajo havante 3'000 chambri sur du etaji, ita kompleksa konstrukturo konfuzigas la sciencistojn de pluraj jarcentoj. Tamen tio quon nur poka homoj savas esas la fakto, ke, segun Plinius, olua konstrukturo evas de apokume la jaro 3'500 ante Kristo, konseque longatempe ante la dinastio zero e la unio de Egiptio. Ica datizo, qua, se ol konfirmesas, povus evidentigar la ekzisto de alte progresinta ed obliviata civilizo ante la tempo dil faraonoj.

En la centro de la labirinto videsas la tombo di Petesuchos, la sankta krokodilo ed inkarnaco de Deo Sobek. Ica animalo, qua havis kulton kom vivanta Deajo, ricevis sakrifikaĵojn e kovresis per juveloj. Lu estis simbolo pri fekundeco e pri la akvo dil fluvio Nil. Plinius asertas, ke la kulto por Petesuchos retroirigas til la jaro 4'500-4'000 ante Kristo, a tempo en qua la spiritala povo ligesis kun la naturo e ne kun la regnantoj. Se la labirinto estas vere tante antikva ol povus esti la centrala punkto de obliviata teokratio, lor la tempo de qua, nekonocata sacerdotoj ed inĝenieroj konceptis konstruktajn ĉi, verŝimile, enterigesis e restis sub la sablo.

Antikva deskripto aludas giganta edificon : areo je 70'000 metroj-kvadratoj, monolitaj blokoj, kolonoj ek de rara petro, e muroj ek de marmoro de Paros, petro importita de Grekio. Ma kiel predinastia civilizo povis realigi tala konstrukturo ? Segun kalkuloj pluraj miloj de fiktivaj laboristoj laborante dum pluraj jardekoj estus necesaj, e lia inĝenierado-savo estus komparebla al olta de la laboristoj lor la tempo de nia Renesanco. Ma ne ekzistas indicoj pri tala organizo en Egiptio dil 4ma jarmilo ante Kristo. Ico indikas ke la labirinto estas la heredaĵo de civilizo mem plu antikva, qua, posible, enmigris adibe dum la formaco-tempo dil Sahara-dezerto. Ed en Sahara estis la civilizo kvan Platon, pluraj jarmiloj poste, nomis Atlantida.

Dum la jaro 2008ma Belgiano-Egiptiano ekipado deklaris, per la helpo de geologia radaro, deklaratita ed estendita reto de subteraj tuneloj sub Hawara olqua konformas al deskripto de Herodotos. Tamen la esploro haltigesis dal Egiptianoj guvernieroj e la donataĵoj ne publikigis. Pro kio tante sekreto ? Kelkaj personoj supozas ke la labirinto celas la pruvojn por civilizo ekzistanta ante la faraonoj, qua konektas al mito pri Atlantida od al misterioza strukturo de Richat en Mauritania. Savajo qua endanĝerigus la oficialan vidpunkton naracal koncerne la originojn de la historio Egiptiana.

Se la labirinto de Hawara estas fakte laboro de la jaro 3'500-ma ante Kristo, lore Egiptio ne komencis kun Narmer, ma ol heredaĵo la savo de obliviata popolo. Konstruktistoj de simetraj urboj, sacerdotoj de animalaj dioj, mastroj de

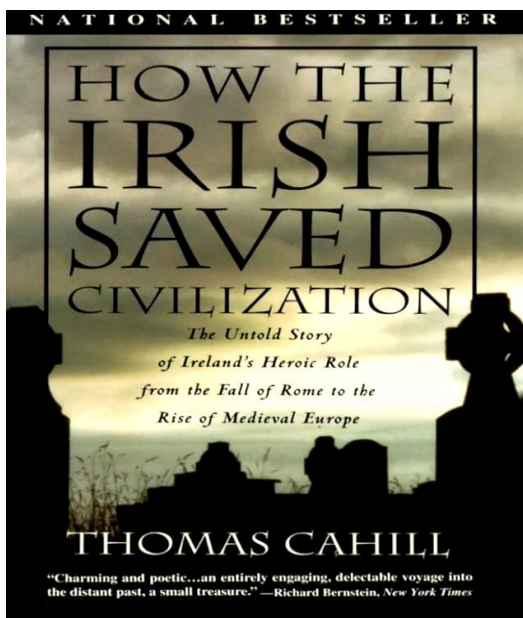
neposibla injeniero-savo. Forsan jacas sub la sablo di Fayyum ne nur labirinto, ma la klefo por nova redaktado di la historio. E forsan ulu volas impedar ke ca verajo divenez publika.

(Segun interretala artiklo)

KULTURO

Quale la Irlandani salvis la civilizo? Obliviata historio-leciono, naracita en libro da Thomas Cahill.

En ilua verko «How the Irish Saved Civilization», la historiisto Usana Thomas Cahill exploras miskonocata chapitro, quankam importantega, dil occidentala historio. Ilu raportas quale, lor la krulo dil

Imperio Romana e dum la barbar invadi, la Irlandani pleis rolo prima por prezervar la kulturo e la ocidentala savaji. Fore de la tradicional idei 'sovente' (ofte) asociata ad Irlando, ita libro lumizas la determinanta rolo di ta mikra insulo situata an la periferio di Europa.

Ol esis lumo en la tenebro dil obskura epoki.

Pro la falo di Roma, Europa plunjas aden ero quan onu generale nomizas la Mezepoko, ofte perceptita quale epoko di tenebro. La Germanal invaderi – Ostrogoti, Vizigoti, Huni – devastas la Romana civiti, destruktas la biblioteki ed efacas granda parto del heredajo dil Antiqua Epoko. Tamen, samatempe, Irlando indulgata da ta subversi, divenas refujo por la kulturo e la savo.

Per la impulso da Santa Patrick e da lua sucedanti, Irlando konvertesas al kristanismo. Ita movimento ne limitizesas ye la fido : ol akompanesas da intereso-rikresko por la literaturo, la filozofio e l'arto kopiar la manuskripti. En sua izolita monakeyi, la Irlandana monaki entraprezas la tasko prezervar la klasika skripturi, oli esez pagana o kristana. Ita manuskripti ofte ornata per splendida enluminuri quale olti dil famoza « Libro di Kells » rideskovresos plu tarde e rienduktesos en kontinental Europa.

La misionisti Irlandana : konstruktanti di civilizuro

Dum la VI-ma yarcento, la Irlandana monaki ne plus saciesas per protektar sua patrimonio, li divenas misionisti pri kulturo. Departante de lia monakeyi quale olti di Iona o di Lindisfarne, li implikas su en gigantega entraprezo : riestablisar la lektosavo e la skribarto e rikonstruktar la kulturala fundamenti di Europa.

Personi quale Santa Colomba, Santa Aidan, od ankore Santa Gall fondas monakeyi tra tota Europa – en Skotia, en Francia, en Germania ed en Suisia. Ita establisuri divenas ne nur prego-loki, ma anke lerneji por transmise dil savo.

Laboruro ofte nesuficante estimata

Thomas Cahill substrekiyas juste ke la rolo dal Irlandani por prezervar la civilizuro esas ofte neglijata en la tradicionala naraci historial ? Pro quo ? Pro ke ta naraci generale redaktesis da Anglosaxona o protestanta historiisti, nemulte tendencanta agnoskar la heredajo Kelta e katolika.

Tamen, sen la esforcis dal monaki Irlandana grandanombra maestro-verki dil Antiqua Epoko departante de Cicero til Vergilius same kam la biblala teksti, inter altri, esabus porsempre perdita. Lia laboro-prezervo posibligis ad Europa riligesar a sua Romana-Greka pasintajo lor la Renesanci Karolana ed Italiana.

La historio naracita da Cahill en la libro *How the Irish Saved Civilisation* ne esas nur homajo a pasinta epoko. Ol portas universala e netempala mesajo : opoze al katastrofi, al kruli ed al kaoso, la kulturo e la savo povas prezervesar danke la volo da kelka individui havante ferma rezolvo.

Ca kroniko esas anke invito por reflektar pri nia propra epoko. Quala savaji, quala valori ni devas prezervar opoze al defii nuntempa ? E qui esos la nova « monaki » apta salvar la civilizo en mondo sencese chanjanta ?

(Segun artiklo interretal da *Breizh-Info.com*, 2024)

LA KULTURO DIL INDUS-VALO

Cirkum la mezo dil triesma yarmilo ante Kristo aparis la unesma civilizuro Indian per la civiti Harappa e Mohenjo-Daro. Amba civiti separita per sisacent e quaradek kilometri extensesas alonge la fluo Indus, qua olim ekfluis tra regiono humida. La kulturo dil Indus-valo esas quaze samtempala a la civilizuri di Egiptia e di Mezopotamia. Tamen malgre nombroza deskovruri arkeologiaj onu ne disponas ula skribita atesto pri la singladia vivo en ta regiono.

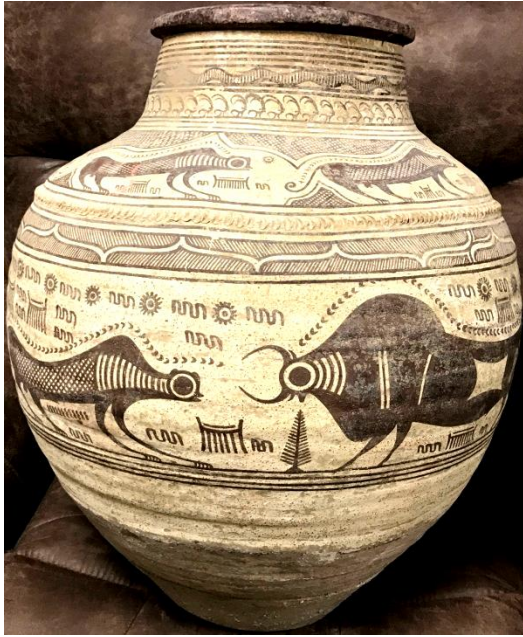

Segun la plu multa ciencala esploranti qui apogas su sur la trasuro dil stradi e la konstatebla organizuro dil domi, dil putei e di la kloaki, la urbi Harappa e Mohenjo-Daro konstruktigesis dal sama civilizuro. La objekti dil Indus-valo ekterigesis en sepadek diferanta loki en Pakistania same kam en Gujaratia ed en

Rajastania. La areo formacita per ta omna loki esas plu vasta kam moderna Pakistania, tale markizante la frontieri di konsiderinda imperio. Ula objekti pravas mem la existo pri komercala ligili kun Mezopotamia.

Segun Sir Mortimer Wheeler, la Britaniana arkeologiisto qua direktis la exkavi dum la komenco dil yari 1950ma, ita loki esas la testi pri la maxim remarkinda « experimento politikal ante la tempo dil imperio Romana », t.e urbala kulturo dil Bronzo-Epoko dotata per hierarkiizita sistemo sociala e politikala. Ye la salubresala vidpunto, lua instaluri rivaesas al konstrukturi dal Romani ; la Granda

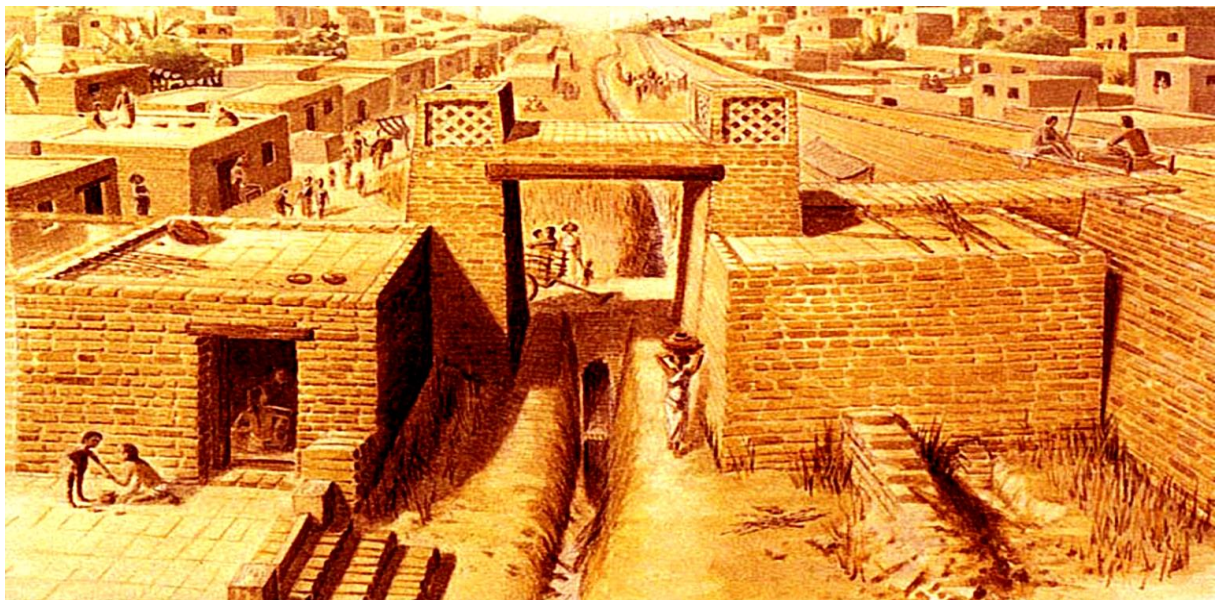

Balneyo di Mohenjo-Daro, e.g., kovras areo ye 83 m2.

La animali, precipue la bovini, la tauri e la serpenti veneracesis. La unesma habitanti dil valo adoris probable deino o deulo dil fertileso e la sakrifiki pleis versimile importantega rolo lor lia ritui. Certena objekti deskovrita similesas *linga-i* o sigluri montrante deaji sidanta en yogala posturo.

La dekado di la civilizuro di Indus esas misterio. Lor la tempo kande la Aryani eniris la nordo di India, ye cirkum 1'500 ante Kristo, Harappa e Mohenjo-Daro, ja abandonita, falis a ruinaji.

(Segun la libro ETERNA INDIA da Richard Waterstone)

L'ADOLECANTINO DE GRANDMARSHO

Da Selma Lagerlöf (tradukita da J. Lundborg)

Rezumo di lo preirinta : Yunino entreprezas proceso kontre viro qua seduktis elu ed abandonis el kom matro di ilua filio. La dicita viro esas nepovra e povus helpar elu pekuniale por edukar la infanto. Ma prefere kam konfesar sua kulpo il esas pronta facar falsa juro. Pro timo ke lua anmo falez aden inferno la yunino retraktas la proceso. Yuna viro propozas ad el akompanar el ad elua hemo, ma el refuzas. Tamen, la yunulo kuriozigita volas savar ube el habitas.

La dometo esis situita cirkume mivoyo a la somito dil monto, ube l'arbori esis abatita. Gudmund nultempe antee esabis ibe, ma il multafoye vidabis la dometo del valo.

Cirkum la kalva domeno esis barilo ek branchi tre densa e defacile trapasebla. Ol forsan servis kom shirmilo e defensilo kontre la dezerta regiono cirkondanta. La dometo esis situita sur lua supra bordo. Avan ol esis korto kun sukoza gazono ed infre ca du griza menajala dometi ed un kelero kun torfotekto. Esis humida e povra hemo, ma la vidajo de ibe esis bela. La marsho, de qua la dometo recevis sua nomo, esis proxima, e de ol acensis nebulo, qui formacis krono cirkum la montaro, ed en la lunlumo brilis quale arjento. La maxim alta somito saliis super la nebulo, e lua kresto garnisita per abieti desegnis su sur la cielo. Super la valo lumis la luno tante forte, ke on povis dicernar e l'agri e la edifici e la sinuifanta rivereto, super qua la nebulo glitis quale la maxim lejera

fumuro. La valo ne esis fora, ma, stranje, ol jacis simile a stranjera mondo, qua, semble, ne havis irga relato kun la forestala domeno. Semblis, quale se la homi hike en la dometo sempre mustas restar hike sub l'arbori, quale se li ne povus prosperar en la valo tam poka kam urogali e gufi e linci e vacinii e stelarii.

Gudmund proximigis su al dometo. Fairlumo ekfluis tra la fenestri, on ne pozabis ulo avan la kareli; il povis do regardar aden la chambro. Mikra lampo brulis sur la tablo; an ol sidis la mastrulo okupata per rapekar shui. La mastrino sidis apud la furnelo, en qua febla fairo brulis. Avan el stacis rottilifilo, ma el esis cesinta filifar por ludar kun mikra infanto, quan el prenis ek la bersilo, e Gudmund povis audar, quale el kantetis por lu. Elua vizajo esis rugoza, ed el aspektis severa, ma kande el inklinis su super l'infanto, la expresuro di elua vizajo divenis dolca, ed el ridetis al mikro tam tenere kam lua propra matro povabus agar.

La regardo di Gudmund serchis Helga, ma il ne povis deskovrar el. Esus prudenta restar extere, il opinionis, til ke el hemvenos. Il astonesis, ke el ne ja esis veninta. Forsan el vizitas ula konocato dum hemiro por repozar e manjar. Omnakaze el balde devas arivar por esar sub tekto ante la nokto.

Gudmund stacis silence dum kelka minuti en la mezo dil korto, askoltante pri pazi. Esis tote kalma. Nula vento movis. Il nultempe antee remarkabis tala kalmeso. Semblis, quale se la tota foresto retenus la respiro e vartis ulo marveloza. Ma nula pazi audesis, nula brancho ruptesis, e nula stono rulis adinfre la fenco. « Quon Helga dicos, vidante me hike » ? Gudmund pensis. « El forsan krios e fugos aden la foresto e ne kurajos venar ad heme dum la tota nokto. Subite il penseskis pri la stranja hazardo, ke il nun subite tante okupas su pri la povra yunino proletaria.

Hemveninta del kunsido, il, quale kustumale, eniris a sua matro por naracar pri omno quon il travivabis dum la jorno. L'oldino esis inteligenta e grandanma e sempre kondutis al filio tale, ke il fidis ad el nun tam multe kam dum sua infantala yari. El esis malada depos plura yari, el ne povis marchar, ma sidis kalma dum la tota jorno en sua stulego. Esis sempre agreabla konversala instanti, kande la filio hemvenis de ula vojajo ed kunportis ad el novaji.

(Duro sequos)

Kande Gudmund naracis pri Helga de Grandmarsho, il remarkis, ke la matro komencis meditar. El sidis longe silence kun la regardo direktita adavan. « Semblas tamen, ke trovesas kelka bona che la yunino », el fine dicis. « On ne devas repulsar ulu, pro ke desfortuno atingis lu. Esas kredebla, ke el manifestus gratitudo a ta qua sokursus el ».

Gudmund quik komprenis elua pensi. El nun ne povis helpar su ipsa ma sempre bezonis ulu che su por servir su. Or esis desfacila trovar ulu, qua voluntis restar en elua servo. L'oldino esis pretendema e ne facile kontentigebla, e ultree omna yuni preferas servir, ube li havas plu multa libereso. Evidente l'oldino reflektis pri aceptar Helga en sua servo, e la projeto semblis a Gudmund bona. Helga certe afecionos l'oldino. Forsan li divenus helpata en ica maniero dum longa tempo.

« Divenos plu desfacila pri l'infanto », el dicis tardesante, e Gudmund komprenis, ke el pensis serioze pri la kozo. – « Lu darfas restar che lua onkli, me supozas, il dicis. – « Esas ne certa, ke la matro volas separesar de l'infanto, l'oldino objeccionis. – « Vole o nevole el devas egardar la cirkonstanci. El aspektis mizeroza. Esas ne multo manjebla en Grandmarsho, me konjektas ». A to l'oldino ne respondis, ma komencis parolar pri altro. Semblis ke plura cirkonstanci impedis el decidir

SHIVA E PARVATI

Indradicis a Brihaspati, le
chefsacerdoto, ke lu parolez .

Taraka, la kruela
Asura, divenis min
aco !

Il konquestis la
paradizo, nia
hemo, e
terorigasolualojan
ti.

Indra avancis

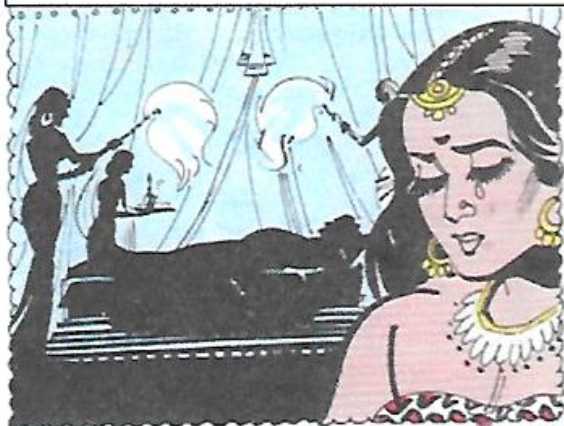
Me
memfacis a
lu
donacajiporf
latar lu e
gajnarluafav

E Brihaspatiduris...

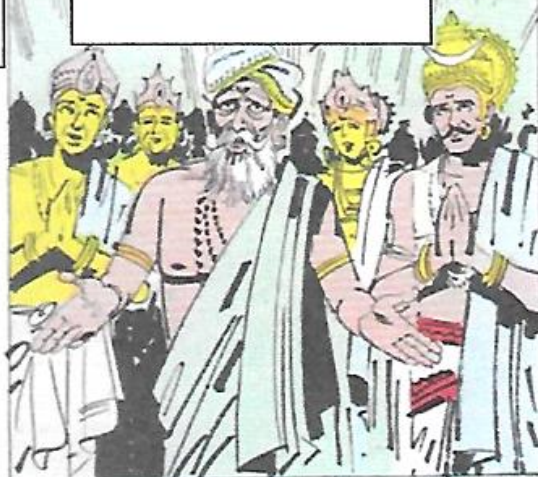
Quante plu
niesforcasplezar a lu,
tante plu senkompata
il divenas.

Il devastisomna nia
belagardeni e nia
spozinikaptita e
plorantamustasventizar il
kande il dormas

Ni venisvizitar vu,
porke vu donez a
ni chefo, qua
duktos ni al
batalio.

Ma Shiva esisnepotenta

Kara miainfanti, me
vereprizushelpar vi,
ma me ne povas.

Taraka
divenispotencad
ankebenediko,
quan me olim
donis a lu. Me
do ne
povasdestruktar
!..

Novaji recenta pri la Ido-movimento

INFORMI TROVITA CHE LA PAGINO INTERRETAL www.ido.li

Internaciona Ido-renkontro 2025 de 17ma di julio til 20ma di julio 2025 en Potsdam (Germania)

L'Internaciona Ido-renkontro 2025 aranĝota dil Germana Ido-Societo eventos inter jovdio, la 17ma di julio e sundio, la 20ma di julio 2025 en la Germana urbo Potsdam.

Virtuala Idovideorenkontro che Jitsi

Singla-saturdie, inter kloki 15:30 e 17:30 UTC=GMT (kloki 16:30 e 18:30 MET), eventas Virtual Ido-Konfero Internaciona che Jitsi.

Vi omna esez bonvenanta! Parolez Ido! Askoltez Ido!

Por partoprenar la konfero, voluntez kliktar [hike](#).

Video da Brian Drake kun informi pri quale acesar ed uzar Jitsi trovesas [hike](#).

Por spektar kelka filmeti, qui enregistresas dum ta video-konferi, kliktez [hike](#).

Nova Ido-verko

Saturdio 2025-06-28: Jus aparis Johann Wolfgang Goethe: *La nova Melusine / Die neue Melusine*. Bilingua edituro. Tradukuro: Guenter Schlemminger.

Berlin: Germana Ido-Societo, 2025. 103 p. (Ido-lektajo, kayero 13.).

Plu detaloza informi pri ica verko trovesas [hike](#).

Interesanta Telegram-grupo por Idisti

<https://t.me/+Y1PECBy9-1jYjVk>

(NB : Ol titulizesas IDOLINGUO ed ol esas la maxim aktiva e vivoza Ido-grupo che telegram)

LANDALA REPRESENTANTI DIL ULI

Anglia : David Weston, dgweston@amserve.com

Luxemburgia : SteveWalesch, spw_@mac.com

Brazilia : Geraldo Boz Junior, gbozjr@yahoo.com.br

Estonia : Anvarzhon Zhurajev, barcodex@gmail.com

Francia : Loïc Landais, loic.landais@wanadoo.fr

Germania : vakanta

Hispania : Antonio Martinez Rubio, hispanahirundo@yahoo.com.es

Mexikia : José Cossio Ramirez, jlcossio@yahoo.com.mx

Nederlandso : Hans Stuijbergen, ido.info@hetnet.nl

Polonia : Vlado Yakovenko, polido@interia.pl

Rusia : Konstantin Yegupov, yk4ever@gmail.com

Suedia : Kjell H. Randehed, hedrande@hotmail.com

USA : Jerry Muelver, jmuelver@idomondo.org

Oficala situi dil ULI : www.ido.li

<https://www.facebook.com/pages/Uniono-por-la-Linguo-Internacional-Ido/137039776318962>

ULI-kontakto : sekretario@uli-ido.ovh

ULI membreso : 5 euri po yaro (inkluzas PDF-versiono di Progreso)

(nericha landi : 3 euri, inkluzas elektronika versiono di Progreso)

Progreso-abono : 15 euri (papera versiono)

ULI sempre povas promocar reprezentanti en plusa landi. Reprezentanti -esez membri dil ULI. Sustenez Ido, sustenez la ULI ! Divenez membro dil ULI !

LANDALA PAGINI, FORUMI OD E-POSTAL ADRESI

Brazilia : <https://sites.google.com/site/idobrazilia/>

Britania : www.idolinguo.org.uk

Francia : <http://www.ido-france.ovh/>

Germania : <https://www.facebook.com/groups/130100070372986/>

Hispania : <https://www.facebook.com/IDO-Societo-Hispana-170226093384921/?fref=ts>

Korea : <http://vagnkarlsson.blogspot.kr/2014/04/ido-l-koreana-kurso-pri-idala-gramatiko.html>

Italia : <http://www.europa.idolinguo.com/Italia/>

Rumania : <https://www.facebook.com/pages/Ido-Linguo/160592427297509>

Suedia: <https://www.facebook.com.com/groups/1407433812605370/>

<http://www.ido-sverige.se/>

KLASIKAJO

Ica libro prizentas l'antologio dil revui "Letro Internaciona" e "Kuriero Internaciona". La lasta revuo remplasis l'unesima. Amba revui esis redaktita tote en l'auxiliara linguo Ido da Jean Martignon, Francia.

Interesiva loko por nova verki literatural en Ido esas la pagino :
<http://www.ido.li/>

BLOGI

Listo segun alfabetal ordino :

Alciono

<http://alciono.blogspot.com/>

Antonio Martinez

<http://haikuido.blogspot.com/>

Bebson Hochfeld

[http:// www.ipernity.com/home/bebson](http://www.ipernity.com/home/bebson)

Jean Martignon

<http://royalist-ido.blogspot.com/>

Jose Cossio

<http://www.ipernity.com/home/idosonora>

Lenadi Moucina

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list?user=orgrx1gw80gmh>

Parolez Ido

<http://linguoido.ning.com/profiles/blog/list>

Thomas Schmidt

<http://www.ipernity.com/home/93650>

Tiberio Madonna

<http://lingletr.blogspot.com/>

Forsan ica listo ne esas exhaustiva e se altra Idisti redaktas blogo, li voluntez informar me pri co, por ke me publikigez la retala adreso di lia blogo.

REVUI e LIBRI

Altra revueti kam PROGRESO esas la la revueto dil Germana Ido-Societo nome IDO-SALUTO, ed anke la buletino ADAVANE! di la HISPAN IDO-SOCIETO, sendita gratuite da nia samideano José Maria Rodriguez

Ultre lo, on povas lektar interretala edituri di PROGRESO che :

<http://www.kuriero.internaciona.ido.li>.

La ULI havas anke reto-pagino kun virtuala biblioteko. Ol povas trovesar ye la suba adreso :

<<http://www.literaturo.ido.li/>>

VIDEO-KONFERO : Por vidar ed askoltar Idisti singlasemane :

<https://meet.jit.si/KonferoporIdistaro>

KONTENAJO

Vorto dal redaktero.....	04
Listo de utila vorti.....	05
Ivain o la kavaliero kun leono.....	11
Nokto en Amerika (literaturo).....	13
Informaji pri la movemento.....	14
La sorcistino (novelo).....	15
La dineo di Blanketa.....	20
Fein-rakonto.....	20
Mala impreso.....	21
Tao-Te-King.....	22
Sioro Vento e Siorino Pluvo.....	23
Nia poeziala angulo.....	25
L'Iliado da Homeros.....	27
Till Strigospegulo.....	29
Sorgoze nedivulgata sekretajo.....	31
KULTURO Quale la Irlandani salvis la civilizo.....	33
La Kulturo dil Indus-valo.....	34
L'adolecantino de Grandmarsho.....	36
Shiva e Parvati (tradukita da Robert Pontnau).....	38
Informi diversa.....	40

